

говорів. У процесі свого остаточного формування трудове право набуває ознак приватного права, яким воно традиційно є і нині.

Отже, ми бачимо, що існують галузі права, які в процесі свого формування та розвитку змінюють власну класифікацію як публічного чи приватного, а деякі стійко належать до публічного чи приватного з самого початку свого формування та залишаються такими й донині.

Надійшла до редколегії 15. 06. 05

РЕЦЕНЗІЇ

Нове актуальне дослідження у сфері системної інформатизації виборчих і референдумних процесів в Україні

У колективній монографії* на підставі фундаментальних та прикладних досліджень, проведених авторами в Науково-дослідному центрі правової інформатики Академії правових наук України та Центральній виборчій комісії України, подано результати, що стосуються сфери системної інформатизації виборчих і референдумних процесів в Україні.

Автори, використовуючи системні принципи, «замкнули» увесь ланцюг вирішення проблемних питань системної інформатизації процесів організації, підготовки й проведення виборів і референдумів в Україні — в політологічному, правовому, організаційно-методологічному, інженерно-технічному та інших аспектах. Їх вирішення формує сучасний нормативно-правовий та програмно-технічний інструментарій, застосування якого наближає Україну до виборчих стандартів європейських країн. Насамперед це забезпечення шляхом упровадження сучасних інформаційних технологій у виборчий і референдумний процеси дотримання принципів демократичності, прозорості, відкритості й об'єктивності під час організації підготовки і проведення виборів і референдумів, що сприяє формуванню в Україні громадянського суспільства.

Головна мета рецензованого дослідження — системне осмислення й визначення основних напрямів удосконалення нормативно-правової бази, методологічного та програмно-технічного забезпечення, подальшого вдосконалення та розвитку автоматизованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення виборів і референдумів в Україні, вдосконалення законодавства про вибори і референдуми в Україні в контексті системного запровадження в роботу виборчих комісій України сучасних засобів інформатизації.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що сучасний стан законодавства, котрий регулює правовідносини, які виникають у процесі організації підготовки та проведення виборів і референдумів в Україні,

* Системна інформатизація виборчих і референдумних процесів в Україні / В. М. Фурашев, М. І. Коваль, С. А. Маглюй // НДЦПІ АПРН України. – К.: Парлам. вид-во, 2004. – 608 с.

як і в сфері інформатизації правової діяльності взагалі, зумовлює необхідність його критичного осмислення та розроблення відповідних правових механізмів, спрямованих на розбудову громадянського й інформаційного суспільства в Україні. Це також пов'язано із необхідністю адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у зазначених сферах права, що впливає із міжнародних угод, укладених Україною з ЄС.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що її автори вперше в Україні визначили основні напрями вдосконалення нормативно-правової бази для побудови й розвитку автоматизованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення процесів підготовки і проведення виборів і референдумів в Україні, основні напрями програмно-технічного забезпечення розвитку таких систем, сформулювали базові принципи їх побудови, вдосконалення та розвитку. Автори вносять належно опрацьовані пропозиції щодо законодавчого забезпечення розвитку автоматизованих систем супроводження виборів і референдумів в Україні у вигляді проектів законів України «Про Єдину державну автоматизовану інформаційно-аналітичну систему «Вибори», «Про Державний реєстр виборців, учасників референдумів» та низки проектів інших законів України, норми яких упорядковують та гармонізують правовідносини у сфері впровадження засобів інформатизації для виконання виборчих і референдумних процедур, надають Системі «Вибори» загальнодержавного статусу.

Заслужують на особливу увагу надані у дослідженні та проектах законів визначення понять «Єдина державна автоматизована система (ЄДАІАС) «Вибори», «виборча чи референдумна кампанія», «виборчий чи референдумний процес», «виборчі чи референдумні процедури», «інформаційні процеси в ЄДАІАС «Вибори», «інформаційно-аналітична система», «інформаційно-аналітична система конкретного типу виборів», «персонал автоматизованої системи», «правова інформатика», «реєстр виборців, учасників референдуму», «розвиток ЄДАІАС «Вибори», «системний адміністратор в ЄДАІАС «Вибори», «тип представника (для цілей ЄДАІАС «Вибори)», «тип виборів чи референдумів (виборчої чи референдумної кампанії)», «види виборів», «юридична чинність документа (в ЄДАІАС «Вибори)», «вид протоколу (для цілей ЄДАІАС «Вибори)», «вид території (для цілей ЄДАІАС «Вибори)», «вид офіційних спостерігачів (для цілей ЄДАІАС «Вибори)», «вид висування (для цілей ЄДАІАС «Вибори)», «вид комісії (для цілей ЄДАІАС «Вибори)» та ін., що складають певний глосарій термінів і визначень, на базі яких побудовано логічні зв'язки та алгоритми автоматизованого здійснення відповідних юридично значущих процедур.

Практична значущість розкритих у дослідженні та запропонованих в законопроектах положень полягає в їх як фундаментальному, так і прикладному характері. Так, важливе теоретичне й практичне значення має подана авторами характеристика об'єктів дослідження — виборчої системи України, виборчих і референдумних процесів, виборчих і референдумних процедур та їх співвідношення, а також концептуальне визначення ЄДАІАС «Вибори» як автоматизованої системи, що «обслуговує виборчі і референдумні процеси», а не «орган», що відповідає в державі за підготовку і проведення виборів.

У цілому дослідження переконливо обґрунтовує можливість побудови і розвитку в Україні сучасної державної автоматизованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення всіх типів і видів виборів і референдумів, що проводяться в державі, системи, яка буде більш досконалою та всеохоплюючою, ніж побудована у 1998–2004 рр. за участю авторів нині діючої системи «Вибори», яка внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин має відомчий характер, на жаль, не використовується для обслуговування місцевих виборів і референдумів.

Особливо важливим є те, що в дослідженні пропозиції авторів викладено у вигляді конкретних документів — проектів законів, концепцій, технічних вимог і технічних завдань, спрямованих на розв'язання конкретних проблем, що впливають із змісту рецензованої роботи. Ці документи мають практичне значення для безпосереднього впровадження засобів системної інформатизації у виборчі і референдумні процеси в Україні.

Рецензована робота є актуальною і цінною для теоретичного й практичного розв'язання проблем правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із системною інформатизацією виборчих і референдумних процесів, з метою утвердження в Україні європейських стандартів щодо додержання принципів демократичності, прозорості, відкритості й об'єктивності під час проведення виборів і референдумів, а також спрямована на демократичне становлення в Україні виборних державно-владних інститутів. Робота може бути рекомендована для теоретичного й практичного використання фахівцями у галузі права, державного управління, інформаційних технологій, а також у сфері законотвірчої діяльності з виборчої проблематики, організаторами виборів і референдумів.

В. Тухий, академік АПРН України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України